

SPOZNAVAJMO
SVEJT IN
DOMOVINO
STR. 5

PO
KOROŠKOM,
PO
ŠTAJERSKOM...
STR. 6

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 28. julija 2005 ☼ Leto XV, št. 17, cena: 50 Ft

DEN GENERACIJ V SLOVENSKOJ VESI

17. juliuša majo v Slovenski vesi bučo. Na te den največkrat domau pridejo tisti tō, steri so se že krajznosili iz vesi, v Monoštri ali nin bole daleč živejo. Pridejo mlajši, vnuki, da bi velke držine leko vküper svetile te svetek. Tau je dalo idejo slovenski manjšinski samoupravi, da bi na te den organizirala veški den, steromi je dala za naslov *Den generacij*. Za te den so rejsan za vsakšo generacijo pripravili nika. Mlajše so čakale na dvorišči kulturnoga doma špile, za mlade so že v soboto meli nogometne tekme na športnom igrišči, vsakšoga so pa čakali dopodnevna na dvojezično mešo, stero je slüžo gorenjesenički gospaud *Ferenc Merkli*, popodnevna pa na otvoritev razstave in kulturni program.

V nedelo popodnevna je kulturni daum tak puni bijo, ka so organizatorji mogli ešče stauce vcujnositi. Prišli so babice, dejdeki z vnuki, mamice z mlajši, mladi, starejši. Navzoče je pozdravila predsednica slovenske manjšinske samouprave *Erika Köleš-Kiss*, stera je na kratki notrapokazala fotorazstavo. V vesi so vküppobrali stare fotografije, je dali povekšati in so je tak vōpostavili, ka so je raztalali po temaj. Zame so najlepše bile družinske fotografije (mati s sinaum, starí vküper z mladimi), na njij se vidi, kakšni ponosni (büszke) lidgé so bili tej starci, če rejsan so nej léki žitek meli. Tau se tō vidi, kak lepau so se znali oblečti, kak so znali nositi svoj svetašnji gvant. Na ednom kejpi

Mlajši iz vrtca so pripravili dvojezični program (zgoraj)
Med gledanjem stari kejpov (spodaj) (Posnetka: Cs. Tóth)

(vejndrik najstarejšom) so ena stara mati, kak če bi je iz škatüle vōpotegnili, gnes bi pravli, kak če bi iz modne revije vōstaupili. Dosti takšni kejpov je, stero so te dolavzeli, gda so mladi podje na štōlingo šli (naborniki), dapa največ vejndrik s stari borovi gostüvanj. Bili so ešče kejpi z kašni svetkov, najbolje z gostüvanj pa iz vsakdanešnjoga življenja tō (zabadanje, mlatitev). Za gnešnje mlade so leko zanimivi tisti kejpi tō, kak so inda svejta svetili 1. majuš, svetek dela.

Kak je predsednica Erika Köleš povedala, razstavo so zatok pripravili, ka bi starejšim malo nazaj prinesli lejpe spomine, kak je bilau, gda so ešče oni mladi bili, mladim pa pokazali, kak so živeli njeni predniki. Ranč zatok so dali razstavi naslov „Iz roda v rod duh išče pot“.

V kulturnom programi so gorastaupili mlajši z domanjoga vrtca, mladi so deklamirali madžarske in slovenske pesmi, varaške ljudske pevke so pa pod vodstvom Marije Rituper spovejvale tri pesmi.

Najbole zanimivo pa živo je pa bilau po programi, gda so lidgé začnili gledati stare kejpe, iskali na njih sebe, svojo žlato ali spoznanca.

Ideja (ötlet) je torej dobra bila, spoj pa če se rejsan uresniči tisto, ka je predsednica samouprave na konci svojoga guča povedala, da bi radi vōdali kakšno knjigo, monografijo o Slovenski vesi, gde bi te stare kejpe leko ponücali.

Marijana Sukič

Kiparka in slikarka Irena Brunec Tébi

LABIRINT: FONTANA MISTERIOZNIH STIČIŠČ – ŽIVLJENJSKI PROJEKT

Čeprav rojena leta 1964, si je akademska kiparka in slikarka Irena Brunec iz Murske Sobote že zastavila življenjski ustvarjalno-umetniški projekt in mu namenila pomenljiv naslov. Gre za velik spomeniški kompleks v obliki labirinta, v premeru 50 metrov in z 18 plastikami na zavojih njegove, več kot kilometer dolge poti do središča. Spomenik, umetnica bi želela, da zanj najde prostor nekje v bližini Sóbote, naj bi s svojo zapleteno simboliko ponazarjal človeško pot skozi življenje, v širšem pomenu pa tudi razvoj civilizacije v vesoljskih razsežnostih. Skico oziroma vizijo je najprej predstavila v ameriškem Betlehemu, kjer je bila leta 2001 gostujoča umetnica. Avtorica načrtuje prvo verzijo v zmanjšanem merilu, kar naj bi ustvarila v dveh do treh letih.

Labirinti so krožno ali z ravnimi stranicami omejena polja, po katerih vodijo z oboda proti središču

ču poti z mnogimi zavoji, v obliki meandrov, spiral ali manj pravilnih oblik. Iz ptičje perspektive je nji-

zgubimo. Od prazgodovine do našega časa jih poznamo na vseh celinah. Obiskovalci labirinta naj

verskimi krepostmi: Vero, Upanjem in Ljubeznijo, ter sedmimi Svobodnimi znanostmi in umetnostmi

– zrak, voda, zemlja; energijski element – ogenj pa bo dopolnjeval sistem bodisi neposredno kot odprt plamen ali pa kot svetloba. V središču labirinta naj bi stal svetilnik, stolp s tremi okni na vrhu kot simboli oči in razuma. »Potovanje skozi labirint bo mogoče doživeti kot metaforo življenja. Ljudje začnemo svoje potovanje v temi in življenje nas samo vodi proti svetlobi. Kdor gre po tej poti, doživi naposled razsvetljenje,« pravi Irena Brunec Tébi.

Če bo ta doslej največji kiparski projekt v Sloveniji uresničen ali bo ostalo pri zamisli, pa je vprašanje, na katero ta hip ne ve odgovora nihče. Avtorica je prepričana, da je velikopotezna zamisel uresničljiva. Tudi zato, ker se je doslej z delom uveljavila doma in v svetu; imela je vrsto samostojnih in skupinskih razstav, od prve leta 1991 do letošnjih; od Ljubljane do Pariza in seveda rojstne Murske Sobote.

eR

Akademska izobrazena kiparka Irena Brunec Tébi (diploma pri prof. Slavku Tihcu in prof. dr. Tomažu Brejcu na Oddelku za kiparstvo Akademije za likovno umetnost v Ljubljani) in slikarka (diploma pri prof. Andreju Jencu in prof. dr. Tomažu Brejcu in strokovnim izpopolnjevanjem v Franciji in Združenih državah Amerike) ob kipu *Retorika*, s katerim predstavlja Slovenijo v Ženevi. (Posnetek: eR)

hova struktura pregledna, če pa so pota obdana z optičnimi pregradami nad višino oči ter se križajo in slepo končujejo, se v takih blodnjakih zlahka

bi hodili od postaje do postaje. V prvi stekleni krogli naj bi se srečali s tremi ženskimi liki, v nadaljevanju bo obiskovalce pričakalo srečanje s tremi

in prav toliko Stopnjami notranjega zorenja.

Med potmi v labirintu in v »fontani« bo voda skupaj z drugimi tremi klasičnimi elementi: s tremi snovmi

Moraš vsigdar na vse pripravljeni biti

O tom si človek dostavse leko misli. Na koj se nam trbej pripraviti neprestanoma? Človek, steri je odvisen od drugega človeka, od narave, na etom svejti se buma mora tak držati, ka ga gdakoli leko nika takšo zaodi, na koj je nej pripravljeni. Največkrat cejli žitek delamo za tau, da bi ležejše leko živeli. Da bi sami sebi, držini, pripravili vse, ka je mogoče. Ja, eden cejli žitek. Pa te vsigdar tau mislimo, ka »zranje« lepše, ležejše baude. Med tejm pa sploj malo mislimo na nevarnosti. Štemo različne novine, poslušemo radio, gledamo televizijo, vidimo, čujemo, ka se po svejti strašne ne-

sreče godijo. Etakšoga ipa si vsigdar tak premišlavamo, ka prej tau se z nami ne more zgoditi, vej pa mi smo daleč od tistega mesta. Dostakrat je tau istina, pri nas je ešče nej razširjeni terorizem, nej smo tak divji pa nestrpni eden do drugoga, kak se tau po svejti vidi. V rosagi je pa zatok pri nas tü dostakrat narava prese-netila lüdi, od velke vode, od strašne spišov smo mi že tü trpeli.

Depa tačas, ka stoj takše katastrofe ne dožive, vsigdar tak misli, ka se z njim, z nami tau ne zgodi.

Če gnes novine v roke vze-memo, strašne stvari leko preštemo, ka se po svejti go-

dijo. Gledajmo Romunijo. Te rosag je nej bogati, tisti, ki so tam nej ojdli, ne vejo, ka tam lüdje med kakšimi pogoji živejo. Depa živejo. Pa te ne dojde tau, ka so živ-lenjski pogoji težki, te je narava tü kaštiga. 500 ramov se je od povaudni vküp obernaulo, 500 km pauti je na nikoj prišlo, pa je najmenje 20 lüdi mrlau. Ranč misliti nej dobro na tau, ka narod vse mora vöprestati. Večkrat se taužimo, ka v Europi mi sploj slabo živemo. Drugi narodi – Nemci, Austrijci, Italijani - so prej daleč pred nami. Istina. Pa itak. Moramo priznati, ka smo nej lačni, mamö pošte-ne domove, obleke, pa zatok

solidno vse, s čim je človek leko malo zadovolen.

Naj nas pa Baug čuva od vsej nesreč. Ka se nesreče z nami tü leko zgodijo. Pa te vse tisto, zakoj si cejlo življenje delo, se mantrau, vse vesne. Neš emostreje pod glavau, pred očami ti vse nanikoj pride, zakoj si se mantrau.

Stoj bi zdaj leko pito, ka zakoj pa takšo pišem. Nigdar ne pozabim, ka je v sedemdeseti lejtaj pri nas na Dolenjnom Seniki tü večkrat poplava bila. Znano je, ka tüj teče reka Raba pa mamö potok tü. Edno nauč - gda sam mirno spala - se je na okno nut drau gasilski poveljnik, ka naj gor stanem, ka je cejla ves pod vodau.

Ge sam na občini bila v funkciji, kak gnešnji notar, stanila sam, pa sam iz hiše staučila, v vodau. Lüdje, steri so pri potoki meli hiše, so vsi venej bili. Njigvi rami so v vodej bili. Zaman sam obüta mejla gumičizme, vrkaj mi je voda nut tekla. Branili smo živino, svinje, maro, kokauši. V nistarni ižaj je voda do gleznja bila. Raba je vküp tekla s potokom. Pa te smo vsi delali, branili, ka smo mogli. Na drugi den se je voda nazaj potegnila, za sebov je njala strašno grdost.

Zatok pa. Bojmo na vse pripravljani, nej je vsigdar tak, kak si mi planiramo.

Irena Barber

Gasilci na izletu

16. julija, v soboto, je prostovoljno gasilsko društvo Saka-
lovci organiziralo enodnevni izlet v Esztergom. Na izletu
nismo bili samo gasilci, saj vsi niso mogli priti, tako da
smo na izlet lahko s sabo povabili tudi družinske člane.
Tako nas je bilo vseh skupaj 31.

Pri poklicnih gasilcih v Esztergomu

Krenili smo zjutraj ob peti uri in smo se pripeljali v Esz-
tergom ob pol enajstih. Najprej smo si ogledali gasilski
dom mesta, kjer nam je nek gasilec pokazal stavbo, gasil-
no opremo in vozila. Tako smo lahko videli, kako delajo
poklicni gasilci. Bilo je zelo zanimivo in mislim, da je bilo
to za vse nas veliko doživetje. Nato smo šli v baziliko, kjer
nas je že čakala vodička, ki nam je pokazala to monumen-
talno stavbo in je veliko pripovedovala o njej in prav tako
o Grajskem muzeju, ki smo si ga tudi ogledali. Izvedeli
smo veliko zanimivosti. Na koncu vodenja pa smo lahko
šli na stolp bazilike, kamor vodi skoraj 400 stopnic in kjer

Ogledali smo si tudi baziliko v Esztergomu

Posnetka: L. Nemeš

nas je čakal čudovit razgled po okolici. Po tem „vrtoгла-
vem“ doživetju smo imeli kosilo v bližnji gostilni. Tu smo
se najedli in malo počivali, da smo lahko nadaljevali pot,
in sicer na Slovaško. Šli smo peš čez most Marije Valerije,
ki povezuje Madžarsko in Slovaško v mestih Komárom/
Komarno. Tam smo imeli eno uro prostega časa. Potem
smo se vrnili k avtobusu in se odpravljali proti Visegrádu.
V tem mestu smo si ogledali grad, od koder smo lahko
občudovali ovinek Donave in okolico. To mesto je bilo
naša zadnja postaja izleta. Lahko bi si še marsikaj ogleda-
li, ampak dan sestoji samo iz 24 ur in je bilo pred nami še
več kot 4 ure vožnje do doma. Preživeli smo zelo lep dan
in smo se vrnili domov z veliko lepimi doživetji.

Nikoletta Vajda

Pismo iz Sobote

Ništerni pravijo, ka je
inda boukše bilou. Leko,
ka je tou istina, leko pa ka
je tou ranč nej istina. Tou
vej vsikši za sebe, kak se
je čüto indasvejta pa kak
se gnesden čüti. Ge vejm
samo edno, ka je indas-
vejta policija zgrabila skur
vsikšoga, ka je kaj lagvoga
napravo. Gnesden se poli-
ciji skur vsikši smidje, ka
ga ne morejo zgrabiti ali
pa ga ranč neškejo. Gu-
čim po čistoj istini! Vej mi
je pa tou pripovejdo eden
moj poznanec, ka je eške
bole mladi kak pa sta-
ri šou v penzijo. Rejsan,
emo je štirideset lejt, gda
je kak policaj mogo oditi
v penzijo. Zakoj je v naj-
boukši lejtaj odišo med
penzioniste? Vej se pa vej,
ka zavolo demokracije!
Na, sediva tak ge pa té
moj možakar - povejmo,
ka se zové Lali - v krčmej,
ge eške trejzen, un že z
meglenimi očami tam nin
vcejlak pri nousi.

- Ja, ja, kak so prišli nouvi
časi, sam doubou knigo pa
so mi prajli: Vala, gospoud
Lali, več vas ne nücamo, za
vami pridejo nouvi lidge, ka
so napravljeni za nouvi čas!
Tak sam mogo oditi. Mogo
sam oditi v penzijo, ka sam
prej nej policaj napravljeni
za demokracijo, liki sam
policaj iz stari časov. Pa
sam je pito po tistom: Ka
do lopovi tö kradnili vcej-
lak po nouvom, ka je več
nemo mogo zgrabiti!? Pa so
prejdnji nej vedli nika na-
zaj povedati. Pa sam je zato
eške pito: Vej sam pa telko
lopovov pa lidi pri lagvom
deli zgrabou, ka vsikšoga
takšnoga spoznam na dva
kilomejtra. Tou vam nika
ne guči od mene?

Dugo me je gledou v očü,
kak če bi ge biu tisti nje-
vi indašnji prejdjen. Dugo
me je gledou, dokejč je li
nej zgrabou za kriglin pa
do kraja vöspiu pivo.

- Kelnarca, eške edno run-
do! - je zapovedou pa gučo

POLICAJI

tadale. - Tou vam nika ne
guči od mene, sam je pito.
Pa so bili tadele vcejlak
tiüma. Na, tak sam zgo-
touvo svojo slüžbo, de-
mokracija pa je prinesla
nouve policaje. Boug moj,
kakše policaje. Poslüšaj,
- je v sebe vlejou pou pive,
si oblizno lampe pa gučo
tadale, - v moji časaj smo
zgrabili skur vsikšoga, ka
je biciklin vkradno. Gnes-
den kuman steroga naj-
dejo, ka auto vkradne. Vej
je pa ranč ne iskejo, ka je
auto prej nej dosta vrej-
den, delo policajov pa do-
sta košta, pa je nej vrejdo
vsikši auto iskati. Me ti
razmejš, ka ti gučim, - me
je začno trousiti za rame.
- Vej je pa vse vküper tak
daleč prišlo, ka so ništerni
vkradnili cejle fabrike, pa
so nej mogli ziskati, sto je
tou napravo, - me je že tak
krepkou trouso, ka so se mi
vse zobge vküper mlatili,
dapa dun se je zmiriu pa
mi tumačo tadale s skuza-
mi v očaj. - Pa se je začnilo
lüstvo spitavati, zakoj spoj
trbej policije plačüvati, vej
pa nika ne dela. Vse več je
kriminala, vse več je ne-
sreč na poštijaj, vse več
mafije se je priteplo k nam,
vse več mladi se bije med
seuv, na, čedale več je kri-
minala. Pa se je ta nouva
policija vred vzela in za-
čala trno pošteno delati.
Na, nejso ziskali tiste, ka
so fabrike spokradnili pa
nejso raznok vtrgnili nikš-
no mafijskou držinou, nejso
dole stavili kradenje auto-
nov, nejso vkraj vzeli bo-
gatim, ka svojim delavcom
ne plačajo njihovoga dela,
nej, nika od toga so nej na-
pravili. So pa nut v vouzo
odpelali dosta takši, ka so
si kaj vzeli, ka do leko žü-
veli. V vouzi so se najšli
takši tö, ka nemajo streje
više sebe, ka nemajo po-
stele, ka bi si dole legli. V
vouzi so mali lopovi, velki
so prevelki, ka bi je nouvi
policaji leko vidli, - je zdaj

že tak djoukou, ka se njemi
je kriglin nazaj napuno.

Gledou sam ga brezi rejči pa
si brodou, če mi po istini guči
ali pa mi leko laža. Ali pa je
samo pijen. Dapa bole sam
ga gledou pa poslüšo, bole
sam biu gvüšen, kak tou ne
more biti lažanje, pijača pa
njemi je samo raznok zve-
zala gezik.

- Leko ka neškejou vse tou
videti, ka se godü, tak kak
si točkar pravo. Ali pa
rejsan ne vejou, kak koga
zgrabiti za šinjek? - sam ga
dun pito.

- Pogledni, - mi je pokazo
skouzi oknou tavö na poš-
tijo. - Pogledni pa boš vse
vidou pa boš vse vedou.

Venej je stau policajski
auto, pred njim pa dva
policaja. Gore sta stavla-
la autone. Ranč sta v deli
mela nikšnoga srmačeka,
ka se je preveč brž pelo za
edno pet kilomejtrov. Tak
sta se nosila pred njim kak
dva kokouta, po poštiji pa
so ružili žmetni tihinski
šleperi, steri so vozili bar
edno tresti kilomejterov
več, kak pa bi leko. Nie-
den policaj je nej migno z
okouv. Tadale sta mantra-
la tistoga srmačeka.

- Na, si vido!? Tej šleperi so
gé iz EU pa je nej najbole
sloboudno gore stavlati. Če
koga takšen šleper tavdari
ali je steri tri ali širi buje v
kakšnom malom autoni, te
se malo čemerijou, dapa ...

Venej sta policaja gore
stavila pojbiča z bici-
klinom, ka je biu brezi
čelade na glavej. Pisala
sta njemi štraf za nej-
ve stariše. Mimo njega je
blisnilo edno pet žmetni
šleperov za njimi pa eden
malo bole prejdjen v na-
šoj krajini, v krčmi so se
začali strejlati, tam prejk
poštije je mouž naganjou
ženo s topačo, možakara v
plavom pa sta tadale pisa-
la pa davala tanače pojbiči
na biciklini.

Miki

OD SLOVENIJE...

Rupel v Moskvi

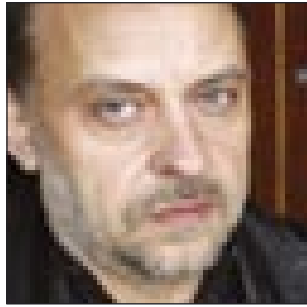
Predsedujoči Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi, zunanji minister Dimitrij Rupel, in ruski zunanji minister Sergej Lavrov sta se v Moskvi strinjala, da je potreben napredek pri reformi OVSE. Ob tem je Lavrov izrazil upanje, da bodo bistvene rezultate dosegli še pred ministrskim srečanjem OVSE, ki bo decembra v Ljubljani, Rupel pa je napovedal, da bo reforma OVSE »zagotovo številka ena na dnevnem redu« decembrskega zasedanja v Ljubljani.

Cukjati v Gradcu

Predsednik Državnega zbora France Cukjati je na povabilo predsednika deželnega zbora avstrijske Štajerske Reinholda Purra v Gradcu obiskal deželni zbor avstrijske Štajerske. Po pogovorih z avstrijskimi sogovorniki je ocenil, da je čezmejno sodelovanje med avstrijsko Štajersko in Slovenijo »vzorno«, zlasti na znanstvenem področju, bilo bi pa potrebno sodelovanje še poglobiti in razširiti. Na področju znanosti je sodelovanje med univerzama v Mariboru in Gradcu na »zelo dobri ravni«. Največje možnosti za razširitev sodelovanja pa so na področju podjetništva in tehnologij, je ocenil Cukjati. Beseda je v Gradcu tekla tudi o slovenski manjšini na avstrijskem Štajerskem. Ta manjšina po mnenju predsednika državnega zbora predstavlja dodatno možnost za boljše sodelovanje med avstrijsko Štajersko in Slovenijo.

Kučan v Beogradu

Bivši predsednik republike Milan Kučan je pred dnevi prvič po štirinajstih letih obiskal Beograd; povod za prihod v srbsko prestolnico pa je bila dvodnevna konferenca o približevanju Srbije in Črne gore evroatlantskim povezavam. Srečanje pod geslom Izzivi evroatlantskih povezav je pripravil Madridski klub, katerega član je Kučan. Bivšega predsednika je sprejel tudi predsednik Srbije in Črne gore Svetozar Marović.

Feri Lainšček

MIJTO

»Tou leko razmej, ka se kakšomi doktori cedijo sline po domačoj hrani, pa ka od pacienta vzeme tikvini oli ali pa šunko,«

mi je včera pravo moj padaš Karči. »Samo, zakoj za vruga mora vzeti tūdik teleče mesou!?!« se je čemeriu. »Teleče mesou se zdaj že dobi na vsakšom kikli, doktori pa majo ja takšo plačo, ka si šče tak drago mesou leko privoščijo.«

»Ges pa ne razmej, zakoj se zdaj tak čemeriš, vej pa vejš, kaj je v čakalnicaj tou že od inda svejta tak, pa ka mijto ne gemlejo več samo doktori,« sam ga nej šče poslūšati. Rejsan sam si nej šče mantrati mozgé s tejm, ka tūdik meni ne paše, pomagati pa itak ne morem.

»Če sam pa zavolo sedmij kil telečoga mesa v enom samom dnevi zgūbo dva pajdaša,« je zavzdijno Karči. »Samo poslūšaj, pa ti povejm.«

No, tou ka se ma je v zvezi s tejm zgodilo, je bilo rejsan smejšno, zato vam te zdaj dale povejm, ka te se tūdik vi smejali.

Karčija je njegov padaš, šteri je mesar, proso, naj pri svojom padaši, šteri je doktor, nikak zrikta, ka de njegva betežna žena prlej na vrsto prišla. Karči je to tūdik brž napravo, zato ka je takši človek, ka padašom rad pomaga, pa tūdik betežna ženska se ma je smilila.

Mesar se ma je lepou zavalu, te pa ga je šče proso, če bi doktori z njegve mesnice odneso nika v zavalu. Karčiji se je tou nej vidlo pa je vse kouli gučo, pa se zmotavo, ka tej doktor mijta ne gemlé, na konci pa je te vseeno popūsto. Samo šče itak ga je žrlo, zakoj se je padaš njemi, šteri je v resnici vse tou tanapravo, zavalu samo z rečami, doktori pa pošila vōprebrano pa drago telečo mesou.

»Tak se mi gnes sline cedijo, ka mo doma gvūšno kisejlo župo kūjali,« je pravo Karči mesari, gda je té pakrejro mesou za doktora. »Vidim, ka maš lejpe svinske čonte pa repe pa pajžlote, tak ka mo rejsan skoristo priliko, pa te proso, če mi vkūper nakladéš.«

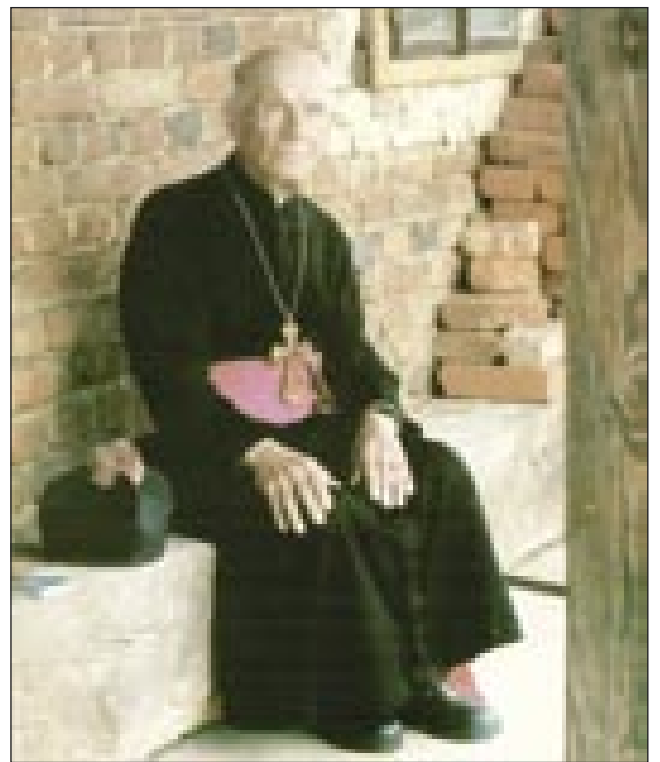
Mesar je napakejro tūdik za kisle župo, zvago, pa Karčini lepou dau račun za plačati. Toga je tou samo šče bole razčemerilo, v njegovji glavi pa se je že rodila miseu, ka de napravo. Odo je neka časa gori doli po vilici, malo preklinjo svejt, šteri na mijti stoji, pa se sam s seuv zgučavo, kak so lidgé pokvardjeni, te se je pa odlaučo.

Doktori je odneso kūpleno mesou za kisejlo župo, pa ma je pravo, ka ma tou pošila mesar, pa se ma lepou zavaluje, ka je pomago betežni ženi. Teleče mesou, štero je bilou namenjeno doktori, pa je odneso domou. Bilou ga je sedem kil, tak ka so cejli keden dobro geli pa šče v zmrzovalnik so leko djali. Samo, te je pa doktor telefonjro mesari, ka se ma je šče zavaliti za čonte, rejpe pa pajžlote...

Gospodi Camplini ob železni meši

V naši zadnji novinaj ste leko šteli, ka so meli gospaud Ivan Camplin železno mešo, na steroy ji je pozdravila Vera Gašpar z Gorenjoga Senika tō. V guči, steroga objavlamo, se je zavalila gospaudi, ka je skurok deset lejt mešūvo na Gorenjom Seniki tō.

»Pozdravljeni bodite dragi jubilent, sedaj dosegli ste svoj cilj, Bogu zvesto služite 70 let. Voščimo Vam iz srca, naj Bog Vam še mnogo zdravja da. On Vas blagoslovi, vodi, Marija pa naj z vami hodi. Ko ste pred oltarjem svetim železno mašo služili, mi z Vami smo se veselili in gospoda Boga za Vas prosili. Duhovništvo je velik poklic, pravzaprav največji od vseh. Vse druge poklice se da zamenjati, duhovnik pa je posvečan in ostane za vedno. Ima veliko odgovornost. Taka so bila

vsa Vaša leta duhovništva. Tudi Vaša pota niso bila s cvetjem posuta, še vaozo ste mogli spoznati od znotraj. Zmeraj ste nosili svoj križ in Vam sta gospodin Bog in Blajžena Devica Marija dala moč. Svoje vernike ste lepo učili, delili zakramente in Boga molili za nas. Imate za vsakoga odprto srce, vernike znate v težavi in v nevolaj tūdi pomiriti. Slabemu in dobremu enako podate roko in ga znate potolažiti. To je Božji dar.

Posebej ste hvale vredni, da ste se v jeseni Vašega življenja vzeli za to, da ste skoro deset let hodili k nam na Gornji Senik vsakšo nedelo maševat, da smo božje reči leko v maternem jeziku poslūšali. Bog Vam plačaj! To je božja milošča, ka če gli ste v visoki starosti, Vam je dal moč za Vaše »nadure«, da ste zmogli vsakšo nedelo štiri sv. maše.

Ob vašem jubileju, 70. obletnici duhovništva, Vam iz srca čestitamo. Bogu smo hvaležni za Vas, bodite še naprej tako zdravi in veseli. Želim si, da bi Vas še mnogokrat najšla v vašem malem vinogradu z rožnim vencem v rokah, šterega molite za vse nas.

Bog nam daj še veliko takih skromnih, Bogu zvestih delavcev na božjih njivah. Bog Vas živi Ivan Camplin!«

SPOZNAVAJMO SVEJT IN DOMOVINO

S tejmi rečami bi začela opisati izlet članov Društva upokojencev iz Murske Sobote, šteri smo bili 7. julija na obiski pri naši prijatelji, upokojencih iz Porabja. Z našim obiskom smo vrnili obisk porabskim upokojencem, šteri so bili lani pri nas v Sloveniji, bole povedano v Prekmurji. Te način obiskov smo vpelali te, gda se je v Porabji pred lejtj ustanovilo Društvo upokojencev, Slovincov, in se zgučali, ka mo se obiskavali vsako drügo leto (eno

Naše društvo iz Murske Sobote že duga lejta hodi na izlete na Madžarsko, liki vsigdar smo bole obiskavali velke varaše. Najprle smo obiskali Budimpešto, glavno mesto Madžarske. V Budimpešto smo hodili večkrat, celou za dva dneva, vej se v ednom dnevi ne more videti dosta, pa leko povejm, ka ešče gnes ne poznamo cejli Pešt. Vidli smo Zalaegerszeg, Szombathely, Sopron, ka ne gučim o varašaj okouli Balatona.

gatim zajtrkom. Tak »založeni« smo se spakivali v avtobus, s šterim smo se pripelali. Na našo pout so nas sprevajali zdaj že štirje člani porabski upokojencev in tajnica Slovenske zveze. Perse ne smem pozabiti ešče tou, ka smo v avtobusi meli puno tekoučoga, če nas de vročina preveč zdelala, kak je tüdi bilou. V Sárvári nas je že pričako vodič, s šterim je bilo že prlé zgučano, ka de nas vodo po varaši. Vodič je biu Madžar, zatou je predstavitev znamenitosti bila malo dugša, ka smo mogli vse, ka nam je povedo, prevajati. Vseeno, puno novosti, znamenitosti o gradi Nádasdyjov smo zvedli. Potem smo se podali na obed, šteroga so nam naši gostiteli zriktali. Obed je

bila rojena v taborišči in so zaradi betegov, zaradi slabe prehrane merali. Lica nas, šteri smo te grobe, križe gledali, so se zresnila in pomislila, kakšne grozote so morali lidje, šteri so bili sé deportirani, preživetj. Iz Slovenije, posebno iz okolice Lendave, je bilou sé deportirani okouli dva tisoč lidij (iz okolice Lendave pa 668). Vküper z našimi prijatelji iz Porabja smo položili tüdi vejnec in svejčo, pevski zbor Društva upokojencev iz Murske Sobote pa je v spomin na pokojne spopejvo tri pesmi. Kak se pravi, odpisti se leko greje, pozabiti pa se jih ne da. Tak smo se sklonjeno glavov odpravili pá nazaj na avtobus. Začalo se je že mračiti, gda smo se odpravili v Já, gde smo

Na dvorišču grada Nádasdy v Sárváru

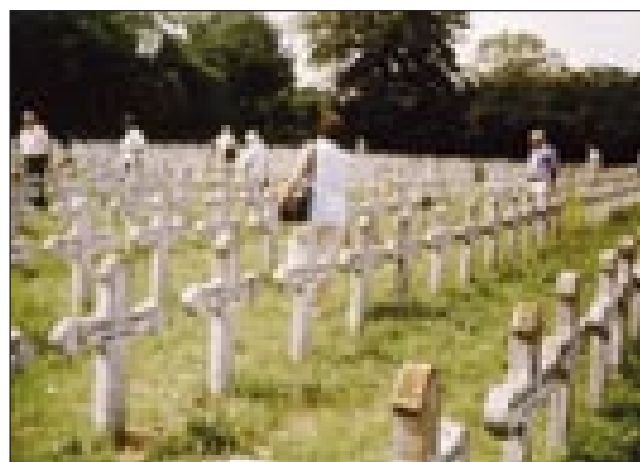
leto mi k njim v Porabje, drügo leto pa oni k nam v Prekmurje). Tej obiski so, zdaj leko pravim, že »tradicionalni«.

Tak kak sam dala naslov mojomi pismi, bi mogla praviti »Spoznavajmo domovino in svejt«, tak je nekda bilou tekmovanje na televiziji na temo spoznavamo svejt in domovino. S tejmi našimi obiski je tüdi naš cilj, ka spoznavajmo svejt, v našom primeri domovino naših prijateljev, Porabcev. Tüdi mi smo naše prijatele iz Porabja ob priliki njuvih obiskov popelali celou do Pohorja, kasneje pa samo na drügi brejg Mure, ostali čas pa smo ponücali za zabavo in spoznavanje drug drugoga.

Gda smo se začali zgučavati, kama bi nas naj naši prijatelji iz Porabja popelali, se nejsmo mogli odloučiti.

Gda se je postavilo pitanje, kama bi pa želeli iti letos, je meni spadno na miseu Sárvár. V Sárvári sam bila tüdi z eno našo skupino upokojencev, liki nej je bilo časa, ka bi si ga tak obširno poglednili, kak smo si ga letos. Poleg toga pa se mi spomin vrača na moja mlada lejta, gda mi je oča, šteri je biu črkostavec (nyomdász), prineso iz tiskarne knjigo Gárdonyi Géze: Nádasdy Orsika. Grad Nádasdyjov smo si mi oglednili letos z našo skupino izletnikov, bogato opremljeni z znamenitostmi, slik opreme, uniform, orožja pa niti ne vem, ka ešče. Tou moram zdaj, gda smo že doma, vküper spraviti v misli za kesnejši čas.

No, pa naj začnem na začetki našoga obiska. Naši prijatelji, Porabci so nas počakali v Monoštri z bo-

Pokopališče v Sárváru, gde je pokopani dosti Slovincov tö
Posnetka: I. Barber

biu odličn. Po obedi smo si šli ogledniti arboretom, šteri je trnok lepou vzdržavani. Tak je velki, ka smo si ga samo 40 procentov leko oglednili (tak nam je povedo sam vodič). Srejdj toga čudovitoga parka pa stoji znano termalno kopališče »Sárvári Termálfürdő« (Sárvársko termalno kopališče). Žau, nadrobno se vsega nej dalo pogledniti, ka nam je že čas sflivavo, zato smo šli nazaj v avtobus in se odpravili na sárvársko pokopališče, gde je pokopani 743 internirancov. Med njimi 146 novorojene dece. Deca so

si oglednili eno najlepšj gotskih cerkva. Tüdi v lejpi, akustični cerkvi smo spopejvali pesem »Vsi so venci bejli«.

No, potepanja je bilou dosta, puni z lejpimi in žalostnimi vtisi smo se žedni, lačni odpelali na večerjo v Monošter. Po odlični večerji je prišo čas odhoda domov. Dobre voule, razpoloženi smo prišli domov že vnoči. Spomine pa mo obujali v naslednjij dnevaj z vüpanjom, ka mo za dve leti pa doživeli kaj prijetnoga in lejpoga.

Estera Pleša

... DO MADŽARSKE

Zdravila so dražja, če jih predpiše zasebni zdravnik

Od 1. julija naprej zasebni zdravniki ne smejo predpisati zdravil, za katera daje Zdravstvena zavarovalnica devetdeset- ali stoo odstotno podporo. Po novem pravnem predpisu zdravniki, ki nimajo pogodbe z Zdravstveno zavarovalnico, ne morejo zahtevati za paciente podpore za določena zdravila, ki bodo zaradi tega za 10 do 30 odstotkov dražja. Predpis pojasnjuje zavarovalnica s tem, da zasebnih zdravnikov nima pravice kontrolirati, zato ne daje podpore za zdravila, ki jih ti zdravniki predpišejo. Vendar pa poudarja, da vsi bolniki lahko pridejo do sofinanciranih zdravil pri svojih domačih zdravnikih ali pri javnih zdravstvenih službah.

Neprijetnosti na meji

Hrvaška je postala za Madžare vedno bolj priljubljeno letovišče, več sto tisoč ljudi na leto izbere našo sosednjo državo za dopust. Vendar podobno kot lansko leto je tudi letos prišlo na meji veliko potnikov v neprijeten položaj, zato bi se splačalo pred potovanjem pozanimati o predpisih pri carinskih uradih. Po zakonu je prepovedano v državo vnašati surovo meso, mlečne izdelke, hitro kvarljiva živila in doma pripravljene mesne izdelke. Potniki lahko vzamejo s sabo mineralno vodo in konzerve. Vsak potnik ima lahko pri sebi tujo valuto, toda če znesek znaša več kot pet tisoč evrov, mora to pri prestopu meje prijaviti. Pred potovanjem se je pametno pozanimati tudi za cestnino. Tisti avtomobilisti, ki potujejo proti Dalmaciji, se lahko peljejo v celoti po avtocesti od madžarske meje do Splita. Za uporabo avtoceste je treba plačati od mejnega prehoda do Zagreba 36 kun, do Senja 99, do Zadra 155, do Šibenika 180, do Splita pa 203 kune.

PO KOROŠKOM, PO ŠTAJERSKOM...

Slovensko društvo in Slovenska samouprava v Sombotelu sta 8., 9. in 10. julija organizirala romanje ali prauško na Koroško v Avstriji in Sloveniji pa v štajerski varaš Velenje.

Prauškarge smo se v petek v veukom deži pripelali v

Celovec (Klagenfurt), gde smo se srečali s predstavniki koroški Slovincov. V *Mladinskem domu* imajo edno veuko knjižnico, štera dobi vse knjige, ka vö-dajo v Sloveniji. Tü je vrtec, dijaški dom pa športna dvorana. Ta dvorana je tak narejena, ka je edna malo više. Dveri se leko goroprejo, pa včasik majo eden oder, gde

leko špilajo gledališke igre. V iži *Slovenske prosvetne zveze* sta nas čakala predsednik *Janko Malle* in etnologinja *Irena Destovnik*.

Sveti Martin v Libeličah

ena stara prauškarska Marijina cerkev, v šteroj so relikvije (ereklyék) püšpeka *Modesta*. Ta püšpek je oprvin na krščansko vöro obrno Slovence v Karantaniji. Zgodovino Karantanije in Slovincov, šteri so se tü oprvin naselili, nam je slo-

venski nutpokazo gospaud *Zablatnik*. (V cerkvi Gospé svéte majuša vsikder majo Marijine litanije v slovenskom geziki.)

Sombotelški „šaularge“ v Slomškovi „nedelski šauli“

V taujoj iži majo tiskarno, v šteri slovenske knjige druknivajo. Irena Destovnik pa tü prejkma koroško etnološko zbirko: indašnje paverske škeri, posaude in podobno. (Una je mejla razstavo pri nas v Monoštri o ženskej.) Tačas ka smo prišli do cerkve **Gospa Sveta**, je dež stano. Tau je

Zadvečarka smo v *Minimundusi* poglednili najbolerične iže s cejloga sveta, štere so pa bile menjše kak mi. (Zatok se zové ta park minimundus ali mali svejt.) Spali smo že v Sloveniji, v *Dravogradi*.

V soboto pred podnevom smo se nazaj odpelali na avstrijsko-slovensko grajnco

v ves *Libeliče*, gde smo si poglednili cerkev *svetoga Martina* in edno kapejlo, pod šterov je bilau dosta človeči čont (kostnica). Inda svejta so malo mesta meli za cintor ali graubišče, pa za deset lejt so čonte mrtveca prejkznosili v tau kapejlo, v zemlau pa so nauvoga mrtveca pokopali. Edno etnološko zbirko smo tü vidli. Paverske škeri: kaula, djarene, plüge, brane, capé in drügo. Tü je eške muzej plebiscita. Tau pomeni, ka so po prvi bojnik Avstriji prišli, pa je bilau glasovanje (népszavás), ka so raj k Jugoslaviji cüšlišali.

V vesi **Legen** je cerkev svetoga Jurija. Ta cerkev má pod z glažojne. Na črejvle smo si mogli papučé gorpotegniti, pa tak smo se čujskali po tom paudi. Pod glažojnov so bili odprti grobi, čonte pokojni Slovincov iz šestoga stoletja. Legen je pauleg varaša **Slovenj Gradec**, zatok smo si tá varaš tü poglednili. Po tistom smo šli nazaj, prejk Dravograda v ves **Vuzenica**, gdé je cerkev Device Marije na Kamnu in *Slomškov muzej*. Tü nas je čakó gospaud

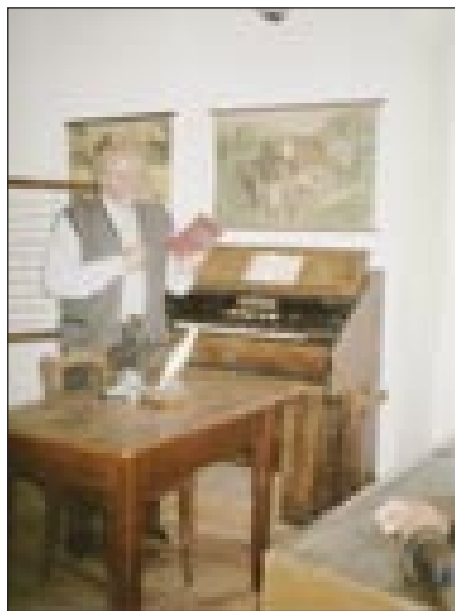
plebanuš *Ernest Berložnik*, šteri je lani s pesmarcami trej vesnic biu na prauški v Sombotelu. Pesmarcam se je tak vidlo v Sombotelu, ka so nas čakale nej samo z lejpimi pesmami, liki s figicami in piti tö. Gospaud Berložnik pa nam je v muzeji nutpokazo življenje in delo blajženoga püšpeka Antona Martina Slomška, šteri je biu v Vuzenici plebanoš šest lejt. V sausadnoj vesi **Vuhred** smo na grobi gospoda

prekmurskoga dühovnika *Štefana Žemljiča* vužgali svejčo in molili bogá. Uni so lani tö bili v Sombotelu na prauški, za dva dni pa so mrli v nesreči.

Kostnica v Libeličah

V nedelo smo bili pri meši v **cerkvi svetoga Martina v Velenji**. Čtenjé je slovenski

Gospod Berložnik s Slomškovo knjigo „Bláže in Nežica v nedelskej šoli“ (1857)

gorštejla *Ančika Braunštejn*. Pri meši je spejvo cerkveni pevski zbor. Po meši je

gospaud *Marjan Kuk* nutpokazo cerkev. Gda smo vö na dveri prišli, pa so nas pesmarge pá s figicami in piti čakali. Dvej vöri smo vküper spejvali. Po tistom

smo si poglednili Velenje, štero se Titoni leko zavali, ka je varaš grato. Zatok eške gnes na den stogi eden veuki kip (szobor) Tita na glavnom trgi. V Velenji je fabrika *Gorenje*, gde delajo hladilnike, pralne stroje in drügo vse, ka je pri iži potrebno. Po obödi smo eške po dvejstautresti stubaj gorplezdili na grad, tam poglednili muzej in varaš od vrkar. Po pauti na busi smo molili raužni venec, v cerkvaj pa spejvali Marijine prauškarske pesmi.

Pomauč za romanje smo dobili od Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu iz Ljubljane pa od Javnega sklada za narodne in etnične manjšine v Budimpešti, za štero se lepau za(h)valimo.

Besedilo in posnetki:

Marija Kozar

FRANC PUKŠIČ JE ODPSTOPIL

Prejšnjo sredo (20. julija) je odstopil z mesta državnega sekretarja za Slovence v zamejstvu in po svetu Franc Pukšič. Pukšič je premieru Janezu Janši predal nepreklicno odstopno izjavo. Premier Janša je dejal, da obžaluje njegov odstop, saj je po njegovem mnenju dobro delal. Pukšič vzrokov odstopa ni želel komentirati, ocenil pa je, da lahko več naredi v parlamentu.

OTROŠKI

Miki Roš IZ MOJOGA DNEVNIKA

Ime mi je Janina. Kelko sam stara, vam ne ovadim, ka se takšo deklin ne spitavle. Leko pa vam povejm, ka eške ojdim v šoulo. Dnevnik sam začala pisati zato, naj ne pozabim, ka se mi je zgodilo v dnevaj mojoga življenja. Na, vej človek ne mora samo tak tapozabiti, ka se njemi je zgodilo. Dapa nigdar se ne vej. Dnevi mojoga življenja so se začali pisati, pa je zato tou moj dnevnik, ka se v njem piše od moji dnevaj.

SREJDA, V STEROJ SE JE NIKA NEJ ZGODILO

Dragi moj dnevnik, povej mi, ka naj delam? Povej mi, lepou te prosim, ka naj naredim? Čistak nika se ne godi, ge pa bi tak rada nut v tebe pisala. Ka naj pišem, če pa nega od koga pisati? Naj pišem, kak moj mlajši brat Andi že vej grdo gučati? Tou se ne šika, geli bar? Leranca nam je prajla, ka v dnevnik trbej pisati zanimive reči. Če pa je nej nika takšoga kouli mene. Čistak nika nega pa čistak nika se ne godi pa vcejlak nika se je nej zgodilo tou srejdo.

ČETRTEK, V STEROM SE JE NIKA MALOGA DUN ZGODILO

Gnes je moja vekša sestra Zana prišla domou bole kesnou. Najprva se je z njou koriu ata po tistom pa eške mama. Zana njiva je samo gledala, kak če bi nika nej bilou. Edne reči je nej prajla nazaj. Gda sta se stariša enjala koriti z njou, je naraji odišla spat. Kak če bi bila na vcejlak drugom svejti. Vej ge vejm, za koga volo je bila takša pa zakoj je prišla kesnou domou. Zana je zalüblena do vüj pa eške više od vüj. Že tri tedne je v tistom njenom svejti samo Bobi pa niške drugi nej. Gnes večer je gvüšno nin bila z njim. Zato jo je nej bila nikšna briga, ka njoj gučita ata pa mama. Na, moram prajti, ka je Bobi nej naopačen pojep. Dapa ge bi ga nej mejla. Vej pa poslušša vcejlak ovakšno muziko, kak pa se meni vidi. Zana pa zdaj samo takšo poslušša, ka se vidi Bobiji. Za drugo ranč neške čüti. Eške nej dugo nazaj je bila vcejlak ovakšna.

Dragi moj dnevnik, ne morem razmeti, kak se leko ništerni zavolo lübezni vcejlak vömenijo. Vej pa gratajo vcejlak ovakšni. Kak je s tejm, že gore pridem, gda mo zadosta stara.

SOBOTA, KAK VSIKŠA DRUGA SOBOTA

Najlepše v vcejlak normalnoj soboti je tou, ka nej trbej titi v šoulo. Leko dugo spim, če mali brat Andi ne zača besneti kouli po rami že v šestoj vöri. Tädale je lepou tou tö, ka so stariške doma, če nemajo drugoga dela. Eške tou se mi ranč tak vidi, ka leko manjarim, če mi mama ne zapovej kakšo delo obrediti. Tou pa se zgodi skur vsikšo soboto. Tou pa prinas tak vövidi. Pasko mej, moj dnevnik, ka ti vöovadim, kak tou vövidi.

- Ge toga nemo delala, - se najprva postavim prouti. - Ge sam künjo gore prala slejdnjo soboto. Zdaj je Zana na redej.

- Nej, tou pa nikak nej, - zača raščati kak kokouš pred nožicom, - ge sam slejdnjo soboto spucala künjo, kopalnico pa eške svojo sobo pa šankrejt. Gnes je Andi na redej.

- Ka pa eške, ženske, - dobi najmenši od nas pravi moški glas. - Ge takšno ne morem delati, ka sam eške trno mali pa mladi.

Po tistom se mama vsigdar svadi, ka nas vse vö iz künje stira pa po tistom vse sama spuca. Mi smo od toga njenoga dela trno zmantrani pa kuman čakamo, ka leko demo po obedu ležat pred televizijo.

Ja, dragi moj dnevnik, takšo delo v soboto me vsigdar trno zmantra. Zdaj te doj zaprem, ka več ne moram pisati, trno sam že snena pa zmantrana.

MLAŠEČI

Otroški teden doživetij v Krajinskem parku Goričko-Raab-Őrség

KOTIČEK

Prejšnji teden je potekal otroški tabor na Gornjem Seniku in v Kuzmi, katerega se je udeležilo 10 učencev z Gornjega Senika in 4 iz Kuzme. Tabor se je začel v ponedeljek in je trajal do petka.

Udeleženci iz Slovenije v taboru na Gornjem Seniku

Otroci so preživeli dva dni na Gornjem Seniku, v sredo pa so odšli v Kuzmo. Namen tabora je predvsem spoznavanje okolice in narave. Otroci iz Kuzme so izvedeli za tabor od njihovega ravnatelja in so prišli z veseljem. Alen, Aleks in Mitja so povedali, da so prvič na Gornjem Seniku, Niko pa je bil tukaj že večkrat. Ko sem jih drugi dan tabora obiskala, so mi povedali, da se zaenkrat zelo dobro počutijo. Veliko se pogovarjajo in igrajo z gornjeseniškimi otroci. V ponedeljek so imeli izlet na Janezov breg in so si ogledali sadovnjak pri Alojzu Hanžeku. V torek so pešačili na Verico, kjer so lahko tudi jahali, nato pa so si ogledali mesto Monošter. Povedali so, da se že veselijo, da bodo tudi oni lahko pokazali svoj kraj. Zato smo jih v sredo obiskali v Kuzmi, kjer se je tabor nadaljeval. Tukaj smo župana in ravnatelja osnovne šole Kuzma, Jožeta Škaliča, spraševali o taboru.

• Kdo organizira ta tabor in s kakšnim namenom?

»Organizator tega tabora je avstrijska stran v Krajinskem parku Raab. Zajema pa seveda trideželni park Raab-Őrség-Goričko. Inicijatorji so pravzaprav Avstrijci v sodelovanju z madžarsko stranjo. Mi, Slovenci, pa predstavlja-

mo pridružitvenega člana, ki se predstavljamo v vlogi opazovalca. Imamo eno veliko željo, da bi trajal naslednje leto ta tabor tri tedne in da bi bil en cel teden pri nas na slovenski strani, zato ker to

vrsti je to spoznavanje okolja, to pomeni, da otroci iz sosednjih držav spoznavajo okolico svojih kolegov. Na drugi strani se ponujajo vsebine na rekreativnem športnem področju in pa seveda zabavne vsebine. En del vsebine pa je namenjen kulturi in življenju v tem kraju. Na primer jutri bomo obiskali Grad, kjer bo predstavljeno življenje v srednjem veku.«

• V petek bodo otroci spet na Gornjem Seniku, kjer bo obenem tudi zaključek tabora. Ali boste organizirali ob tej priliki kakšno prireditev?

»Glavni organizator srečanja je ta teden OŠ Gornji Senik. Mi kot pridružitveni partner smo ponudili dva dni na našem območju, naše programe in da otroci spoznajo naš prostor. Na Gornjem Seniku se pričakuje v petek v popoldanskem času prihod staršev, ki bodo prišli po svoje otroke in bomo naredili skupaj z njimi piknik. Tukaj bodo imeli možnost,

V sredini ravnatelj in župan Jože Škalič v pogovoru z gornjeseniškima učiteljicama

možnosti za preživljanje počitnic. Njim je zdaj omogočeno, da se lahko spoznavajo s svojimi vrstniki iz Avstrije, z Madžarske ter aktivno preživljajo svoje počitnice, s tem pa gradijo nova prijateljstva in spoznanja.«

• Kakšne programe imajo otroci v taboru?

»Temeljni program ali vsebina je druženje in spoznavanje. Tisti programi, ki jih otroci imajo, so samo pomožne vsebine, ki pomagajo, da lahko dejansko preživljajo svoj prosti čas. V prvi

da menjajo kakšno reč, lahko tudi kakšno poznanstvo v prihodnosti traja, tako da ne bo treba vmes več ravnateljev in županov, ampak se lahko sami med sabo zmenijo za kakšne obiske ali pa za kakšna sodelovanja.«

Ta teden se tabor nadaljuje na avstrijski strani v Eisenbergu, kamor je šlo nekaj otrok tudi z Gornjega Senika in iz Kuzme.

Nikoletta
Vajda

KAUT

»TAK SAM JIM RADA, KA JE TJÜŠNEM«

Tak vögleda, ka je letos dobro vrejmen za gobe. Guštjé so pune z lüstvom, steri je pobirajo. Edni samo za svoj tau, drügi pa za odajo tö. Tretji so pa tisti, steri je ne berejo samo za volo haska, liki zato, ka spoj radi berejo gobe. Taši lidgé se v vsakšoj vesi najdejo. Tej so tisti, steri če samo na pau vöre dejo v gauštjo, s punim košarom pridejo domau. Taša ženska je v Sakalauvci **Irena Merkli** (Értana) tö.

• *Gda ste letos prvi grbanj najšli?*

»Tau je že davnik bilau, nikak sprtulejti, na konca maja, za Orbanom. Starejšo lüstvo je prajlo, ka za Orbanom že leko najde grbanj. Tak je bilau, vö sam üšla v gauštjo pa sam ga rejsan najšla. Dapa te ešče samo tak pri pauti, na krajma je

biu. Zdaj, gda je že velka ica, zdaj se že notravlačejo v veliko gauštjo.«

• *Vi radi berete grbanje?*

»Jaj, ešče kak! Dja z veseljem berem grbanje. Tak sam jim rada, če lejpora najdem, te ga tjüšnem.«

• *Rejsan?*

»Na mojo düšo, ka je tak. Pa če enga najdem, te dočas nédem kraj od tistec, dočas ma para ne najdem. Zato, ka on par mora meti. Vsikši grbanj ma svoj par, tak kak lüstvo. Dja sam svoja mlajša tak včila, gda so še mali bili. Vö smo šli v gauštjo, dja sam grbanj najšla, potistim so pa oni mogli padaša najti.«

• *Ka je te, če je stoj par že vözejo?*

»Tau se ma zgoditi, dpa rejdko, zato ka tejva grbanja skur nagnauk zrasteta. Taše lejpe grbanje, kak dja

v košari mam, so že večkrat probali pauvati, dapa nej se jim je posrečilo. Zato ka taše lejpe grbanje samo Baug dá.«

• *Kak tau vej človek, gda začnejo grbanji rasti?*

»Najbola tak, gda na ogradi pezdac začne rasti. Potistim grbanji tö naprej pridejo.«

• *Tau pravijo, ka grbanjom nej samo sonce pa vlago trbej, liki so odvisni od mejseca tö. Tau je istino?*

»Tau je istina, dja mam eden kalendar, šteri piše, gda mejsec gora de pa da dola.«

• *Gda rastejo te najbola grbanji?*

»Te, gda je mejsec puni.«

• *Djeste razlike med grbanji?*

»Pa vejš, ka dje. Eden velki kalap ma, drügi maloga. Eden kusti kucen ma, drügi tenkoga. Pa djestajo letni pa djesenski grbanji tö. Meni je tau malo špajсно, ka zdaj julija djestajo djesenski grbanji. Pogledni, tej steri so pod kalapom bejli, tej bi djeseni mogli rasti.«

• *Kak tau leko?*

»Ne vej. Lani sam že tö najšla, dapa nej telko. Vejn tau zato mora biti, ka so tjesnau naprej prišli. Leko, ka so zdaj vse grbanji vöprišli, djeseni pa več nika nede. Velki problem je ešče, ka goštje fejest vözusejkajo pa tak de te od leta do leta menje grbanjov raslo.«

• *Zdaj zato ešče zavole grbanjov mora rasti, če ste gnes eden velki košar najšli, nej?*

»Vejš, ka je ešče s tejmí nevola? Tau, ka so letošnji grbanji nej blagoslovleni, zato ka so fejest črvivi. Med djesenskimi grbanji tauga nega.«

• *Radi grbanje djejte tö?*

»Dja je ne djejm tak rada, kak je berem. Pravico povejm, dja je samo rada berem.«

• *V kelšoj vöri dete brat grbanje?*

»Zazrankoma v petoj vöri že dem. Zato, ka te je ešče ne poberejo vö, pa čas tö najbola tašoga reda mam.«

• *Kak dolgo berete en den?*

»Dvej, tri vöre.«

• *Kelko kilomejtrov zopojdite?*

»Tau vsevküp mora biti petnajset kilomejtrov.«

• *Tau paut vsakši den napravite?*

»Vsakši den, dočas grbanji rastejo. Dapa nédem vsakši den po gnakoj pauti. Eden den po tauj pauti, drügi den po tistoj pauti dem. Vsigdar ne more po tistoj pauti odti, zato ka te grbanji nejmajo časa zrasti. Človek ma mesta, kama odi brat, dapa nej gvüšno, ka letos tam najde, gde so lani rasli. Grbanji si vsakšo leto drügo mesto najdejo.«

• *Kak brz zraste eden grbanj?*

»Eden grbanj, gda je taša vročina pa vlaga, te štiripet vör zraste. Pa tašo tö nega, ka bi stoj vse grbanje vö paubro. Če de stoj za menov üšo brat, on ešče tö najde grbanje.«

• *Gda ste ešče mlajši bili, te ste že tö odli grbanje brat?*

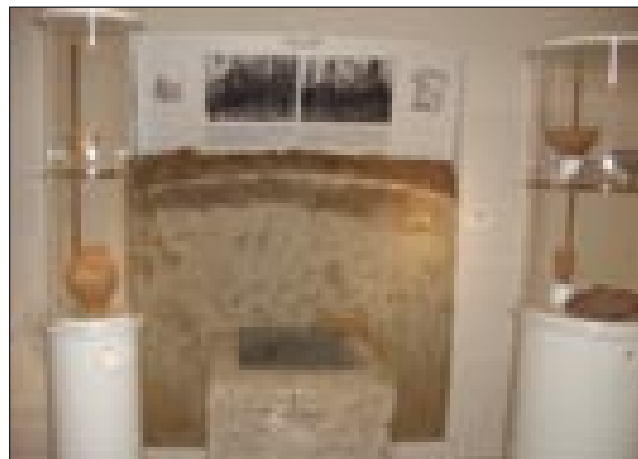
»Pa vejš, ka smo odli. Te je ešče srmastvo bilau, pa za volo djesti smo je brali. Prvin je srmačko lüstvo djelo grbanje, zdaj pa je že bola bogati djejo,« se smejejo Irinka pa mali grbanj, steroga so cejli čas v rokej držali, nazaj dejajo v košaro.

K. Holec

Pripovejsti iz Muzeja Murska Sobota

GOMILE

Lidge smo se skouzi cejli svoj čas žitka na toj našoj Zemlej vömenjavali v svoji šegaj. Pa je ranč tak bilou v smrti tö. Lidge smo svoje mrtve skouzi tej naš čas v gezero pa gezero lejtaj pokapali v vsefejle šegaj. Med vsejmi tejmí je pokapanje v **gomilaj** tö. A

šega sega v čas, gda so po tej krajinaj ojdli Rimljani in se srečali z lidami, ka so pri nas živeli že od davnik. Zato je zovemo **antične** gomile.

Gomila ne znamenüje nika drugo nej, kak pa na eden vekši küp prinešeno zemlo. Dapa če gučimo od gomile kak od groba, je v gomili eške škrinja, v stero so nut djali mrtveca. Če se zgučavlemo od gomil, ka je leko najdemo kouli po Panoniji pa ednom falati Slovenije tö, pa nut v nji leži pepeu od pokojnoga. V gomilaj, ka je najdemo v tom tali Evrope, je pepeu od lidi, ka so živeli pred skur **dva gezero** lejtami pa eške pred **gezero šestou** lejtami. Mrtveca so najprva zažgali, v škrinjo iz kamna nut djali posoudo z njevim pepelom, prejk pa naprajli brejg ali gomilo, kak se tou povej bole včeno. Eške nej

dugo nazaj se je po prekmurskoj krajini leko vidlo dosta gomil, gnesden eške kuman kakšno. V Muzeji Murska Sobota pa leko človek vidi, kak gomila vövidi od znoutraj. Kouli toga pa so vödjane eške stvari, ka so kcuju pepele bile djane k pokojnomi v

škrinjo. Tak so k posoudam za vino, žito, puter pa eške kaj kcuju djane eške oljenke, mali posvejti na olaj. Ja, že tak davnik so poznali več en posvejt. Pravijo, ka Egipht ma piramide, dapa naše piramide so gomile. Nejsa tak bogate kak piramide, dapa gnako ka piramide gučijo od žitka v davni časaj človekova žitka.

Miki Roš

Porabje

ČASOPIS
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.
p.p. 77,
tel.: 94/380-767
e-mail:

porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062

Tisk:

EUROTRADE
PRINT d.o.o.
Lendavska 1
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.

NIKA ZA
SMEJ

Šanc

Karči pa Cilika se pelata po pauti z autonom, gda Cilika etak krči: »Karči, če te je pa Baug dau, vej pa ne lejči etak, vej va pa včasín v šanci.« Karči pa: »Nika se ne skrbi za toga volo. Letos je takša süča bila, ka v šanci edne kaple vode ne najdeš.«

I.B.